

Kaj me biješ?

(Jan. 18,23)

Kolikokrat in kolikokrat v življenju človeštva odmeva ta krik nedolžnega, kadar ga kdo po krivici moralno ali fizično rani! Do današnjih dni. Tudi po razpustu krivičnih sodišč je še slišati tu-robni orkester klevet proti doslej preganjanim, živim ali mrtvim; slišati tu in tam in marsikje poročila o fizičnem preganjanju svobodoljubnih. Kaj me biješ? Izvirno je bilo slišati ta krik pred dva tisoč leti iz ust Najnedolžnejšega, Najpravičnejšega. Epizodo beremo v 18. poglavju Janezovega evangelija.

Upokojeni Veliki duhovnik in vrhovni sodnik v Jeruzalemu po imenu Ana je prvi zasliševalec nenavadnega jetnika, obtoženca v osebi samega Kristusa.

Če koga preseneča nezakoniti poseg upokojenca v javne posle, naj pomisli na najnovejšo analogijo. Zloraba je bila takšna, kakršni smo pričča te dni, ko se nekje v neki državi neki upokojeni general, nekdanji veliki poglavar neke armije ali armade, mož nič kaj čistih rok, zaradi gradnje razkošnega dvorca ob morju s pomočjo zastojne delovne sile vojnih obveznikov, prikaže spet na javnem prizorišču z domišljavstjo nabitim in ambicioznim načrtom, da bo on poglaval vso armado v bran pravoverne diktature nad dvajsetimi milijoni jetnikov.

Odsluženi in nič več zakoniti predsednik sindrija obtožuje Sina človekovega, kakor je Kristus rad imenoval samega sebe. Božji obtoženec terja zaslišanje prič, ki so slišali njegove nauke. Tedaj ga je udaril eden od služabnikov, rekoč: »Kaj ta go odgovarjaš velikemu duhovniku?«

Surovi primitivec se očitno hoče priljubiti svojim delodajalcem. Kristus protestira: »Če sem kaj krivega rekel, izpričaj! Če pa sem prav govoril, zakaj me biješ?« Pristranski sodnik se ne meni za varstvenikov prekršek, ampak odloči, naj obtoženca odpeljejo k tedaj postojajočemu vrhovnemu sodniku po imenu Kajfa, ki je bil sučajno njegov zet. Tudi na zakonitem sodišču »možje, ki so imeli Kristusa zvezanega, so v obtoženca pljuvali, ga tolkli, mu zakrivali obraz in ga zasmehovali: »Prerokuj nam, Kristus, kdo te je udaril? Nato so ga zopet zvezali in odpeljali k Pilatu.«

Tudi Kajfa je pustil varstvenikom, da se zdivjajo. Primitivci so zaslepljeni. Ana in Kajfa nista primitivca niti ne zaslepljena; pač pa odgovorna za okrutnost služabnikov in za ves proces. Smrtno obsodbo izreče Kajfa in ne služabniki, in Kajfa terja od Pilata odobrenje za justifikacije.

O tem triumfu krivice, zla, hudobije, moralne pokvarjenosti kristjani razmišljamo v velikem tednu, ki je pred nami. V letošnji komemoraciji enkratne Kalvarije nam je dano po petdesetih letih obveznega molka glasno govoriti tudi o krivičnih procesih, zasramovanjih, mučeništvih, Kalvarijah iz iste dobe molka, iz zadnjih petdesetih let bodisi v razsežnosti med Uralom in Triglavom, bodisi v vsem našem slovenskem prostoru. Smemo se celo javno in glasno braniti pred te

Stanko Zerjal
dalje na 2. strani ■

Ob razpletu krize v Nabrežini

Nismo na robu dogajanja

Slovenski skupnosti je uspelo prepričati, da bi Slovence v devinsko-nabrežinski občini potisnili na rob političnega in siceršnjega dogajanja, oziroma da bi prišlo do krčenja že doseženih pravic slovenskega prebivalstva. To je osnovna ugotovitev, ki nam jo narekuje razplet upravno-politične krize, do kakršnega je prišlo v ponedeljek, 18. t.m., z izvolitvijo novega devinsko-nabrežinskega občinskega odbora na osnovi upravnega dogovora med KD, Ssk in PSI.

Za župana je bil izvoljen socialist Vittorio Caldi, za podžupana pa predstavnik Ssk Martin Breclj, ki bo vodil tudi odborništvo za javna dela. Ostali odborniki so: Vera Tuta Ban in Mitja Terčon (Ssk) za kulturo in šolstvo oziroma za zdravstvo in skrbstvo, Rita Contento in Maurizio Lenarduzzi (KD) za urbanistiko oziroma za občinske službe in Lorenzo Corigliano (PSI) za proračun in osebje. Odbor se je rodil kot »začasen« in s kratkoročnim programom, saj upravni dogovor predvideva, da bodo KD, Ssk in PSI ob predstavitvi proračuna za leto 1992 letos jeseni preverile, ali bo mogoče sodelovanje nadaljevati in ga morebiti celo okrepiti.

Za boljše razumevanje tamkajšnje stvarnosti ne gre pozabiti, da ima v 20-članskem devinsko-nabrežinskem občinskem svetu KD 6 sedežev, Ssk 4, PSI 4, KPI-DSL 4, zeleni 1, MSI 1. Na papirju so očitno možne tudi drugačne upravne večine od sedanjih, toda vse ostale možnosti je v sedanjem trenutku izključevalo dejstvo, da KD in PSI veže »železni pakt« in da KD za zdaj odklanja sodelovanje s KPI oziroma DSL. Kar se slovenske prisotnosti tiče, ta ne dosega niti tretjine občinskega sveta, saj sta poleg štirih predstavnikov Ssk v njem Slovencev samo še dva komunistična svetovalca.

Kot je znano, so se odnosi med KD, Ssk in PSI v devinsko-nabrežinski občini močno skrhal, potem ko je demokrščanski župan Dario Locchi 10. novembra 1990 nisal notranjemu ministru Scottiju pismo, da bi dosegel uvedbo enojezičnih italijanskih osebnih izkaznic ob sedanjih italijansko-slovenskih. Ssk je to dejanje ocenila kot hud napad na pravice slovenskega prebivalstva, ki se uokvirja v širši poskus krčenja že dosežene stopnje zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, zaradi česar je zahtevala Locchijev odstop. Tako se je začelo dolgo in razburkano krizno obdobje, ki je zdaj doživelo prvi in še nedokončen razplet, a to vendarle v ugodno smer za Slovence. Poudariti velja, da ena izmed treh osnovnih programskih točk, ki bodo vodile novi občinski odbor, potrjuje ohranitev že uveljavljenih narodnostnih pravic slovenskega prebivalstva in torej določa status quo tudi kar zadeva izdajanje dvojezičnih osebnih izkaznic. Pomenljivo je tudi dejstvo, da je KD umaknila kandidaturu Daria Locchija za župana, saj je tako pokazala, da ne namerava vztrajati na politiki zapiranja do Slovencev v devinsko-nabrežinski občini.

Priznati je treba, da je KD na tak način storila zase gotovo bolečo, a tudi in predvsem odgovorno dejanje. Ni od vsakogar, da prizna svojo napako in jo skuša popraviti, in še zlasti ni nekaj običajnega, da se v zatohli tržaški stvarnosti najmočnejša italijanska stranka izpostavi v prid Slovencev. Seveda bo veliko odvisno od tega, kako se bodo stvari razvijale v bodoče. Upati je, da bo KD modrost, ki jo je izkazala v devinsko-nabrežinski občini, pokazala tudi pri reševanju splošnejših problemov Slovencev v Italiji, ki že dolgo, predolgo čakajo na prave odgovore.

Velika zmeda in nejasna prihodnost

Po treh dneh molka je končno spregovoril glavni stan jugoslovanske vojske. Generali, ki so glede na zmedo v zveznem predsedstvu republike ostali brez vrhovnega poveljnika in predstavljajo nekakšno »ločeno telo« v državi, so izjavili, da se ne bodo vmešavali v politične pogovore in pogajanja o novi državni ureditvi, a da bodo še dalje opravljali naloge, ki jih za vojsko predvideva zvezna ustava.

Kaj to v resnici pomeni, ni jasno. Znano je, da je zmeda v zveznem predsedstvu nastala, potem ko je bil z večino glasov za-

vrnjen predlog vojske o sklicanju izrednega stanja v državi. V znak protesta je predsednik Jović odstopil, za enak korak sta se kmalu nato odločila predstavnik Črne gore in Vojvodine. Sledil je proglas srbskega predsednika Miloševića, katerega vsebino lahko smatramo za enostransko odcepitev Srbije od Jugoslavije.

Poseg vojske bi po splošnem mnenju pomenil začetek državljanske vojne s posledicami, ki jih v tem trenutku ni mogoče predvidevati. Kaj bo prinesla bližnja

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Gorski škrat«, radijska igra (Ervin Fritz); 11.45 Vera in nač čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč - Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«; 14.40 V studiu z vami: Igor Tuta; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 25. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Iz preteklosti v sedanost; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški knjižni sejem«; 16.00 Zenska komorna skupina Cappella Civica iz Trsta. Violončelist Peter Filipič, pianistka Cristina Lavini; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 26. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Zenska komorna skupina Cappella Civica iz Trsta; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 27. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Mezzosopranistka Marjana Lipovšek; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenska literatura na stičišču z italijanskim svetom; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 28. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Črnske duhovne pesmi; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovensko denarništvo v Trstu; 9.30 Obvezna smer — vzhod; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Cankar: Podobe iz sanj; 12.00 Spoznavajmo Slovenijo; 12.40 Postne pesmi. Mešani zbor F.B. Sedej iz Števeriana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.40 Mezzosopranistka Marjana Lipovšek; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 29. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Postne pesmi. Ekumenski zbor iz Trsta; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Črnske duhovne pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«, pripoveduje Savina Remec; 12.40 Zborovska glasba: postne pesmi Vokalne skupine Consort; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Barvni utrinek«; 14.30 Od Mila do Devina; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 30. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Črnske duhovne pesmi; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Strmeče uho; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Orkester Slovenske filharmonije vodi Marko Letonja; violinist Jernej Brence; 11.30 Ivanka Hergold: »Nož in jabolko«; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 12.40 Postne pesmi Vokalna skupina Consort; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.45 Gioacchino Rossini: Stabat Mater; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Marjan Rožanc: »Zadnja večerja«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954. števil. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Evropsko srečanje v Strasburgu

V dneh 11. in 12. marca je potekalo v Strasburgu v prostorih evropskega parlamenta zasedanje političnih strank in gibanj, ki predstavljajo narodne manjšine in avtonomistične skupine v državah EGS. Prisotni so bili predstavniki Ircev, Škotov, Valežanov, Baskov, Bretoncev, Flamcev, Frizijcev, Kataloncev, Andaluzijcev, Alžanov, Korzičanov, Sardincev, nato še iz Doline Aosta, iz Veneta, Lombardije in Južnega Tirola ter Slovencev iz naše dežele. Prisotni so bili tudi številni evropski poslanci.

Potek dvodnevne zasedanja evropskih manjšin je pokazal, kako pomembna so podobna srečanja za medsebojno spoznanje in zблиžanje. Še posebej prav v srcu evropskih političnih organizmov, kar daje vsemu še večji pomen. Prisotnost manjšinskih predstavništev na samem evropskem političnem vrhu namreč tudi simbolizira res aktivno povezanost pripadnikov nad 55 milijonov manjšincev v EGS z najvišjimi ustanovami politične Evrope danes.

Na dnevnem redu zasedanja so bile razne točke, med katerimi zlasti problem manjšin in Evropa, avtonomije, bodoče državne ureditve in odnosi z vzhodno Evropo. Prav prejšnje dni je strasburški parlament obravnaval problem Jugoslavije. Tudi politična Evropa je namreč zainteresirana nad razvojem znotraj posameznih dežel oz. držav, ki si želijo avtonomije in

neodvisnosti — v tem okviru tudi Slovenije in Hrvaške.

O vsem tem je na tem zasedanju v imenu Slovenske skupnosti spregovoril deželni podtajnik Andrej Bratuž. Med drugim je spomnil na idealno povezavo Slovenije z Evropo, katere del sicer je. Omenil je obisk slovenske vladne delegacije v državah Beneluksa, kar kaže na vedno večjo zavzetost in iskanje povezav s politično Evropo. Slovenski predstavnik je končno izrazil upanje, da bo prav vse to prineslo Sloveniji in slovenskim narodnim skupnostim izven njenih meja večjo podporo in s tem tudi vstop v same evropske organizme.

—o—

KUVAJTSKI EMIR SE JE VRNIL IZ IZGNANSTVA

Kuvajtski emir Jaber El-Ahmed al-Sabah se je po 32 tednih izgnanstva vrnil v domovino. Bivši funkcionar kuvajtskega zunanjskega ministrstva Al-Qadiri, ki se je po vojni vključil v aktivno politiko, je pozdravil povratek emira, obenem pa je izrazil željo po bistvenih spremembah, češ da mora novi Kuvajt zagotoviti demokracijo.

Položaj v osvobojenem Kuvajtu je še vedno zelo težak, saj obnova še ni stekla v polnem, zato desetisoči skušajo zapustiti državo. V emiratu živi trenutno pol milijona ljudi, od tega dve tretjini Kuvajčanov in ena tretjina Palestincev, Egipčanov in Azijcev. V novi državi, ki naj bi štela milijon prebivalcev, pa naj bi bila polovica Kuvajčanov in največ 100 tisoč Palestincev ter še kakih 350 tisoč Egipčanov in Azijcev. Pred vojno je v Kuvajtu živelo skoraj 350 tisoč Palestincev; mnoge zdaj obtožujejo, da so sodelovali z iraškim okupatorjem.

KAJ ME BIJEŠ?

■ nadaljevanje iz 1. strani

zagrizeno bučnim orkestrom klevet, laži, zgodovinskih potvarjanj, s katerimi bi hoteli nepoboljšljivi in nepoučljivi primitivci braniti svojo »Pravo«. Še je milijonom vzdihovati: »Kaj me biješ?«

Velika zmeda...

■ nadaljevanje iz 1. strani

prihodnost? Na to vprašanje ni mogoče odgovoriti. Nekateri menijo, da bosta odločilna predvsem dva dejavnika: razvoj dogodkov v republiki Hrvatski in notranji politični položaj v Srbiji, kjer je Slobodan Milošević doživel prvi poraz.

Slovenija medtem nadaljuje z izvrševanjem obveznosti, ki izhajajo iz plebiscitnih odločitev, in seveda budno spremlja razvoj dogodkov v Srbiji in na Hrvaškem. Slovensko vodstvo poudarja, da obvlada položaj. Medtem se je predsednik Kučan mudil v Nemčiji, kjer je tamkajšnjim politikom obrazložil stanje v Sloveniji in Jugoslaviji.

ANDREOTTI JE BIL V PRAGI

Italijanski ministrski predsednik Andreotti je bil prejšnji teden na uradnem obisku v Pragi. Šlo je za prvi tovrstni obisk, odkar od konca prve svetovne vojne obstajajo diplomatski odnosi med Rimom in Prago. Pred odhodom iz Češke se je Andreotti pogovarjal s praškim nadškofom kardinalom Tomašekom. S svojim gostiteljem Calfo je soglašal, da je treba okrepiti politično, gospodarsko in vsestransko sodelovanje med državama, bodisi na dvostranski ravni, bodisi v okviru »pentagonale«. Predsednik Andreotti je imel tudi krajši pogovor s češkoslovaškim zunanjim ministrom Dienstbierom.

Zelo prijateljsko je bilo srečanje s češkoslovaškim predsednikom Vaclavom Ha-

velom. Italijanski gost je spoštljivo in z občudovanjem orisal lik sedanjega predsednika, ki je bil še pred nedavnim eden vodilnih bojnikov za človekove pravice pod komunizmom in je kot tak moral okusiti tudi ječo. Havel pa je Andreottiju izrekel veliko priznanje za parlamentarno in politično izkušnost dolgoletnega italijanskega političnega prvaka. Hkrati je gostu orisal položaj v državi, pri čemer je omenil tudi napetost, ki je v zadnjem času nastala zaradi slovaških teženj po samostojnosti. Glede tega je Havel poudaril, da Slovaška najbrž ne namerava po poti prave odcepitve; vsekakor pa je naglasil, da se osrednja vlada ne bo zoperstavila željam in zahtevam ljudstva.

Umrli je M. Bulatović

V Igalu v črnogorskem Primorju je v petek, 15. t.m., nenadoma umrl pisatelj Miodrag Bulatović. Smrt je nastopila zaradi posledic srčne kapi. Miodrag Bulatović se je rodil 20. februarja leta 1930 v kraju Bjelo Polje blizu Karlovaca in je veljal za enega najbolj znanih in predvsem za enega najbolj prevedenih književnikov iz jugoslovanskega območja. Njegova dela označuje poseben slog z modernim načinom pripovedovanja in dokaj drznim obravnavanjem čutnosti. Njegova najpomembnejša dela so: povest »Hudiči prihajajo«, novela »Volk in zvonec«, romani »Rdeči petelin leti proti nebu«, »Heroj na oslu« in »Vojna je bila boljša«. Bil je predsednik Društva pisateljev Srbije, zaradi nasprotovanja Slovenije ni postal predsednik Društva pisateljev Jugoslavije, ki je nato kmalu prenehalo obstajati.

V spomin dr. Korošcu

V Biserjanah, nedaleč od Ptuja, so se v nedeljo, 17. t.m., svečano spomnili dr. Antona Korošca ob 50-letnici njegove smrti. Na rojstni hiši enega največjih slovenskih politikov polpretekega časa so ob tej priložnosti odkrili spominsko ploščo. Svečanost je opravil Ivan Oman, član predsedstva Republike Slovenije in predsednik Slovenske kmečke zveze - Ljudske stranke.

Prireditve se je udeležilo veliko ljudi, predvsem iz Štajerske, navzoči pa so bili številni predstavniki političnega, kulturnega in javnega življenja. Slavnostni nagovor je imel škof dr. Vekoslav Grmič. Poudaril je zlasti dve veliki zaslugi, ki ju je imel dr. Anton Korošec za slovenski narod. Najprej je bilo to zavzeto politično angažiranje v času nemškega pritiska v zadnjem razdobju Avstro-Ogrske, kasneje pa je bil Korošec v kraljevini Jugoslaviji branilec slovenske avtonomije pred navalom beograjskega centralizma in unitarizma. Seveda je govornik omenil tudi znamenito majniško deklaracijo iz leta 1917, za katero je dal pobudo dr. Korošec z namenom, da bi se osnovala samostojna nacionalna tvorba Slovencev, Hrvatov in Srbov v tedanji avstro-ogrski monarhiji.

Ob 50-letnici smrti dr. Antona Korošca so v Vidmu ob Ščavnici odprli znanstveni simpozij o delu in življenju tega slovenskega politika.

VOLITVE V SOVJETSKI ZVEZI

V sovjetski zvezi objavljajo izide referendumov o nadaljnjem obstoju zvezne ureditve. Kaže, da prepričljivo zmagujejo predlogi predsednika Gorbačova, vendar se je močno uveljavil tudi ruski predsednik Jelcin. V prestolnici Moskvi je na primer predlog Mihaila Gorbačova zmagal le z rahlo večino, 78 odstotkov volivcev pa se je istočasno pozitivno popredelilo do Jelcinovega predloga, naj bi ruskega predsednika odslej neposredno izvolili državljani.

Zanimivi so tudi izidi Kurilskega otočja, kjer so volivci odgovarjali tudi na vprašanje krajevnega referendumov o tem, ali bi radi prešli pod Japonsko, ki vztrajno zahteva nazaj otočje, ki so ga Sovjeti zasedli ob koncu zadnje vojne. Štiri petine volivcev se je izreklo proti tej možnosti.

Razgovor v DSI o hudi krizi Primorskega dnevnika

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 18. t.m., potekal razgovor o hudi krizi, ki je zajela Primorski dnevnik. Srečanja so se udeležili odgovorni urednik časopisa Vojmir Tavčar, predstavnik uredniškega odbora Breda Pahor in član vsedržavne časnikarske zbornice dr. Drago Legiša.

Na dan je prišla predvsem zahteva po objektivnejšem poročanju dnevnika. Tudi odgovorni urednik je priznal, da časopis doslej ni odražal stanja v celotni manjšini.

Vojmir Tavčar je uvodoma poudaril, da je kriza, ki jo doživlja Primorski dnevnik v tem trenutku, ena najhujših, če že ne najresnejša od njegovega nastanka dalje. Poslušalce je seznanil z vzroki tega stanja, ki ga je med drugim zakrivilo dejstvo, da je Primorski dnevnik manjšinski časopis: po eni strani mora kriti stroške, kakršne imajo italijanski dnevniki, po drugi strani pa se zaradi omejenega števila bralcev ne more vzdrževati sam. Za vsak izvod mora dejansko Založništvo tržaškega tiska, ki izdaja ta edini slovenski zamejski časopis, izdati okrog 4.000 lir. Doslej je ZTT krilo to razliko delno z državnim prispevkom, delno pa s svojo komercialno dejavnostjo. Zaradi hudih gospodarskih problemov v Jugoslaviji pa se je dobiček uvozno-izvoznega podjetja ZTT znatno zmanjšal.

Breda Pahor se je v svojem posegu omejila predvsem na sindikalno plat težavnega položaja Uprava namreč grozi z odpustom ene tretjine vseh uslužbencev, kar v številkah pomeni 49 delovnih mest (od teh 11 časnikarjev). Obenem je Breda Pahor poudarila in opozorila, da bi takšni restriktivni ukrepi bistveno okrnili kvaliteto Primorskega dnevnika in s tem informacijo, ki jo vsak dan nudi našim ljudem. Jasno je, je nadaljevala Pahorjeva, da se naš dnevnik sam ne more preživljati. Prav zaradi tega pa mora obstajati volja celotne manjšine, vsega slovenskega naroda in tudi italijanske države, da ohrani ta časopis pri življenju.

Dr. Drago Legiša je v svojem posegu uvodoma povedal, da se bo na bodočem zasedanju vsedržavne sveta časnikarske zbornice (v četrtek, 21. t.m.) resno zavzel za problem Primorskega dnevnika in senzalil predvsem predsednika in tajnika zbornice s hudo krizo, ki je zajela edini

slovenski dnevnik v Italiji. Obenem je poudaril, da ne gre zanemarjati socialnega aspekta tega hudega problema, saj skoro 50 oseb tvega službo. Treba bo torej izdelati stvarne pogoje, ki bodo omogočili obstoj in razvoj Primorskega dnevnika. To predvsem pomeni, da mora manjšina strniti vse sile za ohranitev tega časopisa.

Predvsem bi moral biti založnik dnevnika izraz celotne manjšine in njenih kulturnih ali nazorskih območij, je nadaljeval dr. Legiša. To novo stanje bi se moralo odražati tudi v uredništvu. Primorski dnevnik bi moral končno imeti pluralistično sestavo, glavni urednik pa bi moral biti časnikar, ki bi zagotavljal nepristranskost dnevnika. Le tak časopis bi lahko zagovarjal interese celotne manjšine. Dr. Legiša je obenem izrekel tudi obžalovanje, da se ponedeljkovega srečanja v DSI niso udeležili tudi predstavniki ZTT.

V razpravi, ki se je razvila ob koncu srečanja, so prišla na dan številna vprašanja o bodočnosti Primorskega dnevnika, o njegovem objektivnejšem poročanju in o konkretnih predlogih za izhod iz krize.

PREJELI SMO:

IZJAVA O KRIZI PRIMORSKEGA DNEVNKA

Odbor Sindikata slovenske šole, tajništvo Trst, poudarja ključno povezovalno vlogo, ki jo ima Primorski dnevnik za življenje Slovencev v Italiji, kot glasnik njihovega stanja, dejavnosti, problemov in potreb tudi na šolskem področju.

Zaveda se njegove vloge povezovanja primorskih Slovencev v skupnem kulturnem prostoru tu in onstran meje, zato zahteva, da je kot edini slovenski dnevnik v Italiji deležen ustreznega javnega priznanja in podpore.

Odbor kritično jemlje na znanje ukrepe ravnateljstva ZTT v zvezi z odpusti delavcev in novinarjev Primorskega dnevnika, kar bi privedlo do zmanjšanja njegove kakovosti; ravnateljstvo poziva k pluralističnemu vodstvu in urejanju Primorskega dnevnika in k ohranitvi narodnega lastništva in še zlasti stavbe bivše Ciril Metodove šole.

PROSTOR MLADIH

Doživeto petje na reviji »Pesem mladih«

»Pesem mladih«, tradicionalna spomladanska revija otroških in mladinskih pevskih zborov, ki jo prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, je tudi letos privabila v tržaški Kulturni dom izredno veliko ljudi. Prišli so predvsem starši in sorodniki nastopajočih otrok, a je bilo opaziti med občinstvom tudi veliko učiteljev in drugih vzgojiteljev. Predvsem pa je to bil praznik mladih pevcev, ki s petjem v pevskih zborih ne le bogatijo svoj glasbeni zaklad in pevsko znanje, ampak predvsem pridobivajo važne izkušnje za življenje in delovanje v skupnosti.

Na pevski reviji je letos sodelovalo kar enajst otroških, mladinskih in mlajših dekliških pevskih skupin. Naj jih vsaj za kroniko naštejemo, čeprav bi vsak zbor posebej zaslužil tudi daljši zapis ali celo analizo, predvsem v napotek in

spodbudo zaslužnim pevovodjem, ki posvečajo tem pevskim zborom — in to je bilo čutiti pri vseh nastopih — veliko časa in ljubezni.

Kot prvi je nastopil Otroški pevski zbor »Krcsnice« od Sv. Ivana v Trstu. Zbor je vodila s. Karmen Koren, Andrej Pegan pa je pevec spremljal na klavir. Sledil je nastop devinskega zbora »Ladjica«, ki sta ga izmenično vodila Olga Tavčar in Mirjam Bratina Pahor. Nato je bil nastop malih članov »Folklorne skupine« iz Trebča, ki jo vodi Zdenka Kavčič Križmančič. Prav vselo je bilo gledati veliko število prav malih in tudi že večjih otrok zborčka »Fran Venturini« od Domja, katerega vodi Suzana Zerjal. Vesna Zupin je nekatere pesmi spremljala na klavir, A. Ivanovič pa na harmoniko.

ŠTIPENDIJE IZ »FLAJBANOVEGA SKLADA«

Slovensko dobrodelno društvo je v četrtek, 14. t.m., na slovesnosti na svojem sedežu v Machiavellijevi ulici v Trstu podelilo letošnje študijske nagrade in stipendije iz »Flajbanovega sklada«. Skupni znesek podpor, ki jih je nagrajencem izročala gospa Zora Polojaz, presega deset milijonov lir.

Podeljenih je bilo 5 študijskih nagrad v višini 500.000 oziroma enega milijona lir. Nadalje sta bili podeljeni dve posebni študijski priznanji, med katerima eno v spomin na dr. Borisa Sancina.

Flajbanove stipendije, ki znašajo po 2 milijona lir letno za vse trajanje visokošolskega študija, ki ga nagrajenec redno opravlja, pa so prejeli Martin Pertot za I. letnik univerze, Damjan Hlede za II. letnik in Marko Budal za III. letnik.

POMEMBNA SEJA UPRAVNEGA SVETA SSG

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je pred dnevi soglasno odobril novi statut, kot predvideva ministrski odlok o poenotenju statotov vseh stalnih gledališč v Italiji. Novost predstavlja ministrova zahteva, naj si deželne in občinske uprave prevzamejo vsaj polovico stroškov, ali točneje rečeno, prispevajo v proračun gledališč vsaj toliko, kolikor znaša državni prispevek. Ministrski odlok obenem ukinja upravne svete in predvideva le letni občni zbor članov, ki so: dežele, krajevne uprave in zasebne ustanove. Na občnem zboru izvolijo izvršni svet, ki skupno s predsednikom šteje od 5 do 7 članov.

V primeru SSG so med obveznimi člani dežela Furlanija-Julijška krajina, tržaška občina in tržaška pokrajinska uprava ter Društvo Slovensko Gledališče. Rok za predložitev ministrstvu novih poenotenih statotov bo potekel konec marca, do konca leta pa je treba izvoliti nove gledališke organe. Zadnji seji upravnega sveta SSG je prisostvoval tudi notar Flora, saj je šlo za uraden akt z ustreznimi učinki.

SLOVENSKA MAŠA V BOLNIŠNICI NA KATINARI

V bolnišnici na Katinari smo bili v nedeljo, 17. t.m., priča zanimivi novosti. Katinarski župnik g. Žužek je ob 16.50 daroval slovensko sveto mašo za bolnike in svojce, ki so tedaj na obisku. Slovenska maša v bolnišnici na Katinari bo vsako tretjo nedeljo v mesecu.

—o—

V četrtek, 14. t.m., smo na letališču Brnik bili priča ganljivemu prizoru. Iz Argentine je prispel v Slovenijo prof. Andrej Rot skupno z ženo in petimi otroki. Prof. Rot se je rodil v Buenos Airesu v družini slovenskih političnih emigrantov. Trenutno je predsednik Slovenske kulturne akcije in urednik revije Meddobje. V Sloveniji ima brata, ki mu trenutno nudi gostoljubje. Zagotovljena pa mu je bila primerna zaposlitev. Na letališču sta mu med drugimi izrekla dobrodošlico predsednik slovenske vlade Peterle in minister za Slovence v tujini Dular. Spregovoril je tudi predstavnik upravnega odbora Sklada za repatriacijo Slovencev Pavel Bratina. Sklad so ustanovili Slovenski krščanski demokrati.

Katinarska šola praznuje 200-letnico svoje ustanovitve

Katinarska šola je druga najstarejša šola na Tržaškem, saj je bila ustanovljena že 3. februarja leta 1791. Prvi učitelji so bili duhovniki in pouk je bil v stavbi nasproti cerkve, katero so pred par leti porušili; nato pa v današnji srednji šoli, končno pa v bivši Padovanovi gostilni.

Otroci so prihajali predvsem iz Lonjerja, Katinare, Rovt in Rocola. Tu so pred in po prvi svetovni vojni poučevali predvsem lonjerski in katinarski učitelji, saj nam je sam Lonjer, čeprav majhna vas, v tistih časih, dal kar 20 učiteljev in učiteljic. Omenimo naj šolnika Andreja Čoka, zadnjega ravnatelja zasebne Cirilmetodove šole pri sv. Jakobu, katerega je fašizem na drugem tržaškem procesu obsodil na 12 let ječe, a je po nekaj mesecih umrl v kraju San Gimignano.

Na Katinari je poučeval tudi pesnik Karel Širok, in sicer v letih po prvi svetovni vojni. Zaradi fašističnega nasilja se je umaknil v Slovenijo, med vojno pa je bil aretiran in ubit v Begunjah.

Proti koncu druge svetovne vojne je v Lonjerju in Rovtah delovala »tajna šola«, ki je nastala na pobudo domačinov, da bi se otroci naučili brati in pisati v svojem jeziku. Za to imajo posebno zaslugo prof. Abramova v Rovtah; v Lonjerju pa učiteljica Tončka Škrinjar in njen brat Stanko, čigar lutkovnih predstav se še danes marsikdo rad spominja.

Po letu 1945 je Zavezniška vojaška uprava, kot drugje na Tržaškem, obnovila slovensko šolo s približno 350 otroki iz Lonjerja, s Katinare in Rovt; Rocol je odpadel, ker so se tamkajšnji otroci vpisali v šolo v ul. Donadoni.

Katinarska šola, ki je poimenovana po Franu Milčinskem, je za časa kominforma leta 1948 zadobila hud udarec, saj je takrat odpadlo mnogo otrok iz Rovt in nekaj s Katinare. Pozneje je še okusila grenkobe demografskega padca in se danes bori za svoj obstoj, kot mnoge druge slovenske šole na Tržaškem.

Katinara sama je zadnja leta doživela veliko urbanistično spremembo (bolnica, nove gradnje na Melari in posegi po lonjerski zemlji).

Letos se torej slavi 200-letnica šole, na katero se še posebno učenci in učitelji pridno pripravljajo. Da bi bilo slavje čim uspešnejše, so se jim pridružili tudi starši, didaktično ravnateljstvo, lonjerski otroški vrtec, nižja srednja šola sv. Ciril in Metod, podružnica Glasbene Matice, društva Lonjer-Katinara, Kolonkovec in Rovte-Kolonkovec, župnijski svet, vodi Zamejske skavtske organizacije ter Kolesarski klub Adria.

Prva prireditev bo 22. marca s koncertom v cerkvi sv. Trojice na Katinari ob 20.30. Sledile bodo druge prireditve, kot so okrogla miza v slovenski šoli v Lonjerju, skavtski popoldan, kresovanje in srečanje bivših učencev na Kolonkovcu ter spreved po lonjerskih poteh v priredbi Kolesarskega kluba Adria.

Osrednja proslava bo na šoli »F. Milčinski« 26. maja, s primernim in bogatim kulturnim sporedom ter z razstavo ročnih del in starih dokumentov, ob pogledu na katere se bo marsikateri bivši učenec spomnil na svoja sproščena šolska leta.

O. P. O.

Ricmanje - bogata dejavnost ob prazniku sv. Jožefa

V Ricmanjih vsako pomlad, v dneh okrog svetega Jožefa, vse »oživi«. V tej vasi je namreč starodavna romarska cerkev, posvečena temu velikemu priprošnjiku, in ob tej priložnosti domače kulturno društvo »Slavec« prireja niz prireditev, ki jim daje skupni naslov »Ricmanjski teden«. Že v petek, 15. marca, so v galeriji »Babna hiša« odprli razstavo in pokušnjo domačih vin, naslednjega dne pa je bil večerni koncert ansambla »Muja doc band«.

Posebno živahno je bilo v nedeljo, saj je župnijska skupnost, kot je to že tradicija, poskrbela, da so verske slovesnosti hle še posebej uglašene na praznik. Praznični službi božji sta bili zjutraj in zvečer, veliko ljudi pa je bilo v cerkvi tudi za slovesni blagoslov. Ricmanjska godba je v nedeljo v prvih popoldanskih urah priredila na vaškem trgu promenadni koncert, v Baragovem domu pa se je lepo število ljudi udeležilo koncerta harmonikarskega orkestra Synthesis 4, ki ga vodi Klavdij Furlan.

Na predvečer praznika, v ponedeljek, 18. t.m., je bilo v dvorani Baragovega doma srečanje s salezijanskim duhovnikom

sedanjim župnikom v Dolini dr. Zvonetom Štrubljem. Govoril je na temo »Bodočnost med vero in nevero«. Na sam praznik sv. Jožefa pa je bilo v romarski cerkvi več maš. Kulturno društvo »Ricmanje - Log« je zvečer priredilo koncert Združenega mešanega pevskega zbora »Slovenec - Slavec«, ki ga vodi Danijel Grbec, nastopila pa je tudi dramska skupina društva »Slavec« z igro »Stari grehi«, ki jo je režiral Drago Gorup.

—o—

NOVA POBUDA SLORI-JA

Slovenski raziskovalni inštitut SLORI v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti prireja v soboto, 23. marca, v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu celodnevno zasedanje, posvečeno manjšinski problematiki. Ob 10. uri bo akademik ANTON VRATUSA predstavil knjigo: »Narodne manjšine: zbornik referatov in razprav na znanstvenem srečanju 30. in 31. marca 1989«. ob 11. uri pa bodo priznani slovenski strokovnjaki podali uvodne misli o temi »Sodobna etnična problematika: teorija in metodologija preučevanja«. V popoldanskih urah bo na vrsti razprava.

NOVA PODRUŽNICA TKB V ČEDADU

V soboto, 16. t.m., so v središču Čedada, v ul. Carlo Alberto odprli podružnico Tržaške kreditne banke. Gre za pomemben uspeh tega slovenskega bančnega zavoda, ki s tem širi svojo prisotnost v deželi in še posebej v narodnostno mešanih krajih, ter istočasno ustvarja pogoje za uspešno soočanje z novostmi, ki bodo tudi na področju bančništva nastovili s 1. januarjem leta 1993, ko bodo v Evropi padle vse carinske meje.

Nove urade je na začetku blagoslovil znani benečanski duhovnik, msar. Birtič, ki je molil v latinščini, italijanščini in slovenščini. Priložnostne govore so imel čedajski župan Pascolini, podtajnik v pravosodnem ministristvu Castiglione in predsednik upravnega sveta Tržaške kreditne banke Egon Kraus. Ta je poudaril, da je odprtje čedajske podružnice del širše gospodarske strategije zamejskega bančnega zavoda, ki se hoče v čim večji meri uveljaviti v vsej deželni stvarnosti. Ravnatelj čedajske podružnice TKB je benečanski gospodarstvenik inž. Fabio Bonini. Nova podružnica bo imela pomembno vlogo tudi pri ponovljenju slovenskega gospodarstva v Nađiških in drugih dolinah, kjer živijo Slovenci v videmski pokrajini.

OB PREŠERNOVI PROSLAVI V RONKAH

V torek, 5. marca, so Slovenci v Laškem praznovali dan slovenske kulture. Po uvodnih besedah predsednika slovenske komisije pri Javnem večnamenskem kulturnem središču Marka Jarca so na sedežu prenovljene občinske knjižnice v Ronkah predstavili pesmi domačinke Lilijane Vidsintin, ki sta jih komentirala ravnateljica Nataša Pavlin in v italijanščini prof. Silvio Cumpeta. Nato je ravnatelj Milko Rener v slovenskem in italijanskem jeziku predstavljal likovno umetnico Bruno Fabris, ki živi in dela v Trziču. Kulturni program sta sooblikovala še goriški recitator L. Mermosa ob glasbeni spremljavi Devinčanke K. Hrevatin (oboe). Na koncu je bila številnemu občinstvu predstavljena še nova izdaja glasila Jadro.

Naj še povemo, da je ob tej priložnosti prvič prišlo na to že tradicionalno prireditel veliko radiotelevizijskih časnikarjev, med katerimi naj omenimo časnikarje radia Koper, RTV Ljubljana, RAI in lokalne TV Telemare.

K. M.

Nekdanjega vzhodnonemškega komunističnega prvaka Ericha Honneckerja ni več na nemškem ozemlju. Sovjetske oblasti so ga odpeljale v Moskvo, češ da se je njegovo zdravstveno stanje tako poslabšalo, da se ne more več zdraviti v sovjetski vojaški bolnišnici na ozemlju bivše Nemške demokratične republike. Nemško sodstvo je proti Honneckerju pripravljalo sodno obravnavo, ker da je kot predsednik Vzhodne Nemčije izdal ukaz, naj se strelja na vsakogar, kdor je skušal pobegniti iz države. Nemški zunanji minister Genscher je izjavil, da zahteva njegova vlada izročitev nekdanjega partijskega veljaka.

V goriških slovenskih šolah ne bo številčnega padca

Kot je že sporočil Sindikat slovenske šole, se v prihodnjem šolskem letu na goriških slovenskih šolah ne bo bistveno znižalo število dijakov. Nižja srednja šola I. Trinko bo sicer imela verjetno le prva dva razreda v Gorici in enega v Doberdobi, na višjih šolah pa se bo sedemindvajsetim razredom pridružil še osemindvajseti.

V prve razrede slovenskih šolskih zavodov za šolsko leto 1991-92 se je trenutno vpisalo naslednje število učencev: Učiteljišče S. Gregorčič 13, Klasični licej P. Trubar 7, slovenska sekcija ITI 7, Strokovni zavod I. Cankar 35 (dva razreda), Tehnični zavod Ž. Zois 43 (dva razreda).

Šolsko skrbništvo iz Gorice potrjuje, da je v petletnem načrtu (1990-95) za racionalizacijo šolskega omrežja odsvetovalo ministristvu za šolstvo združevanje slovenskih zavodov. Vsi naši zavodi bodo torej ostali avtonomni. Skrbništvo pa je obenem ministristvu svetovalo osamosvojitve Slovenske sekcije ITI in njeno vselitev v novi šolski center. Sekcija naj se hkrati upravnost zduži s tehničnim zavodom Ž. Zois.

Goriško tajništvo Sindikata slovenske šole je na svoji zadnji seji z dne 7. marca vzelo na znanje vest, da je Deželni nadzorni odbor odobril financiranje tečaja italijanskega jezika, ki ga je priredila pokrajina na pobudo sindikata. Tečaj je namenjen dijakom iz Slovenije, ki obiskujejo slovenske in italijanske višje šole na Goriškem. Didaktična ravnateljica M. Brajnik pa je sporočila, da so goriški učitelji sklenili vsak mesec nameniti svoj enodnevni zaslužek poplavljenecem v Sloveniji.

Na seji goriškega tajništva Sindikata slovenske šole je bil prisoten tudi svetovalec iz Nove Gorice prof. D. Štekar, ki je med drugim orisal sodelovanje med različnimi šolami na tem območju, ne glede na mejo in narodnost. Govoril je tudi o pripravah na Vegovo tekmovanje, ki bo v Novi Gorici, o izletih v Slovenijo ter o načrtovanjih za maturantski izlet po Jugoslaviji.

Sindikat Slovenske šole bo tudi letos organiziral zborovanja, namenjena vodstvenemu, učnemu, neučnemu ter pomožnemu osebju na slovenskih šolah. Nekaj takšnih pomembnih srečanj je sindikat organiziral tudi ta mesec.

—o—

NATEČAJ ZA UČITELJE IN PROFESORJE

Tržaško šolsko skrbništvo opozarja na nove natečaje za poučevanje na šolah. V Uradnem listu z dne 5. marca je objavljen natečaj za državne osnovne šole. Prošnjo je treba vložiti do 4. aprila. Pri skrbništvu se lahko vlagajo prošnje tudi za poučevanje na eksperimentalni srednji šoli glasbene smeri na Proseku. Prošnje je treba vložiti do 30. aprila.

—o—

Po porazu napoveduje iraški diktator Sadam Husein demokratično ureditev države. Toda kdo mu še verjame, potem ko je svoj narod pahnil v krvavo vojno, ki je terjala ogromno človeških življenj ter veliko gmotno škodo. V Iraku pa se režimu še vedno upirajo Kurdi in Šiiti.

Obisk dijakov trgovske akademije iz Celovca na zavodu Žiga Zois v Gorici

Zelja po medsebojnem spoznavanju in zahtevah po mednarodni usmeritvi so privedle do obiska dijakov dvojezične trgovske akademije iz Celovca.

Celovška trgovska akademija je začela delovati z letošnjim šolskim letom. Gospodarska struktura koroških Slovencev je bila v preteklosti predvsem kmečka, danes pa je med koroškimi Slovenci vedno več obrtnikov in trgovcev. Zaradi takih sprememb je potreba po gospodarsko izobraženih kadrih vedno večja. V tem sta vloga in pomen novoustanovljene šole, ki je podobna naši, saj deluje v alpsko-jadranskem prostoru. Poleg nemščine in slovenščine, ki sta učna jezika, se šolarji učijo še dva tuja jezika: angleščino in italijanščino. Učni načrt predvideva še pouk splošnih predmetov in predmetov, ki sodijo v strokovno izobraževanje dijakov.

Dijaki celovške dvojezične trgovske akademije so nas v spremstvu ravnateljice Ammusch-Hoja in prof. Gesser obiskali v petek, 1., in v soboto, 2. marca. Ob njihovem prihodu je na naši šoli takoj zavladalo veselo vzdušje. Goste sta sprejela ravnatelj Vladimir Šturm in prof. Jožko Šavli. Prof. Ida Primožič je našim koroškim vrstnikom v skopih obrisih orisala okoliščine, v kate-

rih deluje naša šola, in opozorila na vzpon, ki ga je ta šola doživela v zadnjem desetletju.

Po zakuski so koroški dijaki prisostvovali pouku trgovstva in italijanščine. Priložnost je bila tudi za medsebojno spoznavanje.

Po kosilu v Dijaškem domu so koroški višješolci v spremstvu predstavnikov naše šole obiskali Kmečko banko, podjetje Korotan Italiana, sedež Briške gorske skupnosti v Krminu in briško kmetijo na Plešivem. V Katoliškem domu v Gorici je bil nato zabavni večer, med katerim smo koroškim soprostnikom izročili rdeč nagelj in rožmarin.

V soboto, 2. marca, so si gostje v spremstvu prof. Kodelje ogledali cerkev v Ogleju, miramarski grad in tamkajšnji park ter stolnico sv. Justa v Trstu. Tu je dijače iz Celovca čakal ravnatelj Dijaškega doma v Trstu g. Švab, ki jih je pospremil v svoj zavod, kjer je bil prigrizek.

Srečanje je torej prav lepo uspelo, za kar se moramo zahvaliti predvsem prof. Šavliju in prof. Kodelji. Pri tem izražamo dijače iz Gorice željo, da bi se lahko v kratkem spet udeležili takega koristnega srečanja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka koroškega Mladja

Pred nedavnim je v Celovcu izšla nova številka revije za literaturo, umetnost in družbena vprašanja Mladja, ki jo ureja Maja Haderlap. Revija vsebuje veliko prispevkov, raziskav in razmišljanj, zanimivih in pomembnih predvsem za Slovence iz manjšinskih področij in iz matice. Najnovejša številka Mladja je tudi bogato opremljena z literarnimi prispevki. Med drugim objavlja, če naj omenimo le slovenske »tržaške« avtorje, cikla pesmi Aceta Mermolje in Zlatke Lokatos ter esej Mirana Košute.

Tržaški univerzitetni profesor Elvio Guagnini, ki predava italijanistiko na Filozofski fakulteti, je za to številko Mladja napisal krajšo raziskavo z naslovom: »Pisatelji ob meji — poskusi pisanja«. Avtor obravnava nekaj najznačilnejših italijanskih »obmejnih« pisateljev v šestdesetih letih in kasneje. Predvsem ugotavlja, da je mogoče govoriti o »obmejnem« pisanju na zelo različne načine, kot pač lahko vsak človek, tudi če ni pisatelj, drugače doživlja problem mejnosti. Najbolj splošna sta dva načina: neka družbena skupina lahko šteje svojo kulturo za edino, vredno tega imena, in vidi vso dejavnost drugih skupnosti kot ne-kulturo, lahko pa, nasprotno, priznava obstoj večjih kulturnih modelov.

»Posebno zanimivo torišče za tako raziskavo utegne biti delo nekaterih 'tržaških' pisateljev v italijanskem jeziku, katerih dejavnost se je porodila in razvijala od šestdesetih let tega stoletja«, piše prof. Guagnini. »Gre za ključna leta, ko se mesto dokončno institucionalno vklopi v italijansko državo in se odpro nova vprašanja o vlogi in razvojnih perspektivah Trsta, kar sproži tudi med pisatelji nekakšno analizo korenin, minule in nedavne zgodovine, kolektivnih in osebni doganjanj, med drugim v razmerju do širših kontekstov te zgodovine.« Prof. Guagnini v svoji raziskavi na kratko povzema literarno delo pisateljev kot so Tomizza, Mattioni, Rosso in Burdin ter analizira njihovo doživljanje meje.

Zanimiv je tudi prispevek Valentina Sime, ki je napisal poglobljeno raziskavo o zgodovini in

sedanjem delovanju Slovenskega znanstvenega inštituta, ki je bil kot samostojno društvo ustanovljen avgusta lani v Celovcu. Odprt je za vse, ki se ukvarjajo z narodnostnimi vprašanji.

Slavistka in etnologinja Herta Lausegger iz Celovca pa v tej številki Mladja objavlja zanimiv članek o Andreju Šušterju - Drabosnjaku (1768-1825), enemu najbolj priljubljenih koroško-slovenskih bukovnikov. Ta avtor si je na skrajnem robu jezikovne meje neumorno prizadeval za obstoj slovenske pisane besede. Lauseggerjeva v svojem prispevku natančno analizira Drabosnjakov jezik.

Ob koncu je vendarle treba pripomniti, da v najnovejši številki koroškega Mladja manjka prava povezava med različnimi članki in prispevki. Prav tako bralec pogreša uvodnik odgovorne urednice ali koga drugega. Že glede na to, da se je od časa, ko je izšla zadnja številka revije, tudi v matici marsikaj spremenilo.

—o—

ZANIMIVA RAZSTAVA

Na gradu sv. Justa bo do 21. aprila na ogled razstava najredkejših in najnevarnejših plazilcev, pajkov in dvoživk. Obiskovalci si jih bodo lahko ogledali v njihovem »naravnem okolju«. Gre za prvo podobno razstavo v Italiji. K nam prihaja iz zoološkega vrta iz Barcelone, priredila pa jo je Tržaška avtonomna in letovišgarska ustanova.

Na razstavi so med drugim na ogled živobarvne žabe Dendrobates iz Amazonije, ki izločajo smrtonosen strup (Indiosci ga uporabljajo za svoje puščice), strupeni pajki in najrazličnejše, nam v glavnem neznane vrste kač.

DAROVI IN PRISPEVKI

Družina Legiša iz Mavhinj 15 daruje v sklad Novega lista 100 tisoč lir v spomin svojega nepozabnega moža in očeta ter brata Venceslava.

Uprava NL se za dar lepo zahvaljuje.

Doživeto petje na reviji »Pesem mladih«

■ nadaljevanje s 3. strani

Otroci zbora »Vigred« iz Sempolaja so pod vodstvom Tanje Sedmak in ob spremljavi Claudie Sedmach lepo izvedli svoj spored, sledil je nastop otroškega zbora »Vesela pomlad« z Opčin. Ta zbor vodi Franc Pohajač, na klavirju je petje spremljal David Lenisa. Iz Bazovice, kjer vadijo pod vodstvom Bojane Kralj, so na odru Kulturnega doma nastopili otroci zbora »Slomšek«. Pevce je na klavir spremljal Andrej Pegan. Tone Bedenčič je vodil zbor »Zvonček« z Repentabra, na koncu pa sta nastopili še dve mlajši dekliški skupini, in sicer od Domja, ki jih vodi Suzana Žerjal, in iz Rojana. Ta dekleta so nastopila pod vodstvom Giorgine Pisani in ob kitarški spremljavi Jordana Pisanija. Revija »Pesem mladih« se je končala z nastopom Mladinskega pevskega zbora »Vesela pomlad« z Opčin, ki ga vodi Franc Pohajač.

Priložnostni govor je na reviji, ki je bila 17. t.m., imela Valentina Beorchia, pianistka in sama pevka v številnih pevskih zborih, ki je občinstvu in tudi otrokom v dvorani posredovala glo-

boko občutene in osebne misli, o tem, kaj pomeni za otroka nastopati pred odraslimi. Poudarila pa je pomen delovanj teh pevskih skupin, ki predstavljajo temeljno izhodišče za glasbeno izobrazbo otrok. Takšna izobrazba pa ima velik pomen pri osebni rasti mladine. Prav zato, je poudarila mlada govornica, je delovanje otroških pevskih zborov izrednega pomena in naša javnost mora polagati veliko skrb temu delovanju.

V tem kratkem zapisu naj še dodamo, da so zbori nastopili z zanimivimi sporedi. Mnogi so izvajali tudi slovenske ljudske pesmi, kar je gotovo modra izbira. Mnogi so se tudi odločili za pesmi sodobnih mladinskih skladateljev, slišali pa smo celo Gallusov motet »Erripe me Domine«, ki ga je zapel mladinski zbor »Vesela pomlad« z Opčin. Seveda je kvalitetna raven nastopajočih zborov bila zelo različna, a vsi so pokazali veliko veselje pri petju, doživljanje besedila in glasbene govornice, kar je morda pri vsem še najbolj važno, saj je temeljnega pomena, da otroci najprej vzljubijo petje, ta ljubezen pa jih bo prav zato spremljala vse življenje.

Dijaško glasilo »Pot«

Iz hišne tiskarne liceja France Prešeren v Trstu je te dni prišla najnovejša številka publikacije s preprostim in vendar pomembnim naslovom »Pot«. To je glasilo dijakov slovenskih višjih šol v Trstu, številka, ki jo imamo v rokah, pa je po vrsti že petnajsta. Najprej splošna ugotovitev: skrbna slovenščina, zavzeto razmišljanje, vera v ideale kljub prvim negativnim izkustvom s svetom, v katerem živijo ti mladi ljudje.

Ves prvi del najnovejše številke »Poti« je posvečen zalivski vojni, pri tem pa tudi problemu vojne in miru na splošno. Pod različnimi naslovi so zbrani utrinki, ki so jih na to tematiko prispevali dijaki in dijakinje slovenskih višjih šol. Bralec presenečata resnobnost in zrelost, pa tudi veliko iskrenosti je čutiti v teh mladih komentarjih. Mnogi priznavajo, da so vojno občutili kot nekaj oddaljenega, vendar tudi priznavajo, da se jih je prijetna tesnoba. Starejši bralec čuti, da to niso odlomki šolskih nalog, marveč zares razmišljanja ob prvem srečanju z vojno, čeprav oddaljeno.

Utrinkom ob zalivski vojni se pridružuje zgodovinski referat, postavljen za nekaj desetletij v preteklost. Maša Bandelj je na osnovi izpovedi svojega očeta sestavila sliko domačega življenja v času med leti 1940 in 1954. To je zelo dober sestavek, napisan živahno in s čutom za dragocenost preteklega. Avtorici se posrečijo tudi zelo prijetni portreti nekdanjih ljudi, zlasti še njenega deda, znanega in splošno spoštovanega openskega pokojnega krojača Bandlja.

Podobno zanimiv in spretno izpeljan je še en referat, tokrat izpod peresa Neve Zaghet. Ta dijakinja je poslala vprašalne pole vrsti ameriških Slovencev, iz njihovih odgovorov pa je potem sestavila daljše poročilo o praznovanjih naših rojakov na drugi strani Atlantika.

Žal ne moremo navajati še drugih prispevkov, ki bi vsi bili vredni pozornosti in tudi pohvale. Omenjamo le še sestavka Sonje Škerlj in Sonje Rojac. V obeh primerih gre za dober poskus literarnega oblikovanja v slogu refleksivnih črtic.

Ponavljamo začetno misel: »Pot« je dijaško glasilo, ki na dobri višini odraža miselnost in čustvovanje naših mladih ljudi. Ti ljudje kažejo resnost in globino.

Publikacijo »Pot« je uredila in oblikovala Ksenija Nibrandt Bandelj.

—o—

»ZIMSKA PRAVLJICA«

V soboto, 16. marca, je v knjigarni »Cooperativa fra Servi di Piazza« bila predstavitev knjige za otroke »Zimska pravljica« Mjute Povasnice. Delo je nastalo v Benečiji, Založništvo tržaškega tiska pa jo je natisnilo v štirih jezikih: v slovenščini, italijanščini, ladinsčini in sardinščini. Delo je ilustrirala Alessandra d'Este iz Vidma.

O knjigi so na sobotnem srečanju spregovorili predstavniki Študijskega centra za mladinsko književnost »A. Alberti« iz Trsta in knjigarne »Cooperativa fra i Servi di Piazza« in ZTT. Ob koncu so si prisotni ogledali tudi razstavo barvnih ilustracij Alessandre d'Este.

—o—

V starosti 72 let je v bolnišnici v Montecarlju v ponedeljek, 18. t.m., umrl minister za delo Donat Cattin. Bolehal je za srčno boleznijo. V mladih letih je bil sindikalist organizacije CISL, nato pa je v stranki Krščanske demokracije ustanovil strujo Forze nuove, ki jo je vodil do smrti.

Tudi jagodičevje moramo obrezati

Po vrtovih opazamo v zadnjih letih vse več jagodičevja. S tem pojmom označuje mo ne le jagode, o katerih bi veljalo posebej spregovoriti, ampak tudi maline, robido, kosmuljo, črni in rdeči ribez, borovnico oziroma ameriške velike borovnice in še kaj. Marec pa je skrajni čas, da obrežemo tudi to sadje, saj bomo le tako dobili lepe sadeže in bodo grmi redno rodili.

Maline: Navadno najprej odstranimo vse suhe in stare poganjke, ter tiste poganjke, ki so rodili v minulem letu. V grmiču pustimo le 4 do 6 najlepših poganjkov. Prav je, da malinam postavimo žična to oporo in da vsak poganjek posebej pri- vežemo na žico, proti koncu meseca marca pa te poganjke skrajšamo za kakih 10 do 15 cm nad vezavo. Za dvakratrodne sorte velja, da moramo enoletne poganjke ki m jih pustili v grmu, skrajšati neposredno pod prvo lansko rodno vejico, to je navadno na višini kakih 65 do 75 cm.

Ameriška borovnica: Pri obrezovanju ameriških — velikih borovnic moramo upoštevati, da ta sorta rodi na enoletnih vejicah. Pri rezi moramo torej v glavnem zračiti krošnjico in jo tako obrezovati, da bo pogrnala nove stranske vejice, ki bodo naslednje leto rodile. Redno pustimo po ene- ga ali dva poganjka iz korenin

Robidnice: Najprej odstranimo tiste poganjke, ki so rodili lani. Nato izberemo 3-4 nove poganjke in jih skrajšamo na 2-3 oči. Te poganjke lahko privežemo na žično oporo, ne smemo pa jih pripogniti.

Črni ribez: Ko obrezujemo grm črne- ga ribeza moramo upoštevati, da rodi na enoletnem lesu. Najprej zato zredčimo grm in odstranimo vse tiste enoletne poganjke, in jih ne nameravamo pustiti za vzgojo

rodne grma. Starejši les pa krajšamo in obrezujemo tako, da požene stranske vejice, ki bodo rodile prihodnje leto.

Rdeči ribez: Za to sorto pa velja, da rodi 2-3 leten les. Zato redno odstranjujemo tiste poganjke, ki presegajo to starost in grm čistimo enoletnih poganjkov, ki jih ne mislimo pustiti za naprej.

Kosmulja: Tudi v tem primeru moramo najprej odstraniti vse stare in polomljene veje ali poganjke, ki so pregosti. Rodi enoletni les, zato vsako leto pustimo 3-4 nove enoletne poganjke in starejše veje obrezujemo tako, da na novo poženejo rodni les.

POLITIČNI ZAPORNICI V ALBANIJI

Mednarodna helsinška federacija za človekove pravice in albanska opozicija zatrjuje, da je v albanskih zaporih še vedno veliko političnih jetnikov. Dne 17. t.m. so oblasti izpustile 123 političnih zapornikov od skupnega števila 175 amnestirancev. Veliko političnih zapornikov pa ni bilo deležnih pomilostitve, češ da so zagrešili navadna kriminalna dejanja. Skupina takih zapornikov je začela z gladovno stavko.

Na mejnem prehodu Golo brdo na jugoslovansko-albanski meji je 18. t.m. stopilo v Jugoslavijo še 280 albanskih beguncev. Gre za ljudi makedonske narodnosti in muslimanske vere.

Blagovna izmenjava med Italijo in Jugoslavijo

Na podlagi podatkov, ki jih je objavil jugoslovanski statistični zavod, se je vrednost blagovne izmenjave med Italijo in Jugoslavijo močno povečala, znatno pa se je zmanjšal italijanski primanjkljaj. To pomeni, da se je opazno povečal italijanski izvoz v Jugoslavijo. Primanjkljaj je ob koncu lanskega leta znašal 15 milijard lir. To je neznatno v primerjavi z več kot 600 milijardami primanjkljaja iz leta 1989, ali 650 iz leta 1988. Ta rezultat je bil možen zaradi povečanja italijanskega izvoza, ki je narasel za 65 odstotkov. Njegova vrednost je v letu 1990 znašala 2.950 milijard lir. Italijanski uvoz iz Jugoslavije pa je v zadnjih dveh letih naraščal v višini okoli 23 odstotkov in je dosegel vrednost 2.865 milijard lir. Skupno je italijansko-jugoslovanska blagovna izmenjava v lanskem letu narasla — v primerjavi z letom prej — za nad 41 odstotkov. Težnja jugoslovanskega

uvoza iz Italije je še posebno pozitivna za italijansko industrijo, saj se je lani ves jugoslovanski izvoz povečal za 27 odstotkov, medtem ko se je uvoz iz Italije povečal za več kot 65 odstotkov. Italija je torej svoj delež na trgu povečala od 10 odstotkov in pol na 13.

Inštitut za zunanjo trgovino iz Zagreba in zagrebški dnevnik Vjesnik sta zato sklenila, da uvedeta dvotedenski rubriki, ki bi javnost seznanjali z novimi italijanskimi pobudami v Jugoslaviji, z italijansko industrijsko aktivnostjo v svetu ter s ponudbo italijanskega blaga za krajevni trg. Zvezni statistični zavod pa trdi, da so jugoslovanski izvozniki izročili tujim naročnikom za 3,3 odstotka manj blaga kot v istem času lani. Vrednost tega izvoza je v tem času dosegla skoro 3 milijarde dolarjev, od česar odpade na Slovenijo več kot 25 odstotkov.

France Bevk HUDA URA

XVI.

Ivanc je ves čas ni izpustil iz oči. Misel se mu je bila kar prilepila nanjo, zdaj je vedel, kaj je hotel. Govoril bi z njo. Ne da bi jo vprašal za mnenje, da bi polovico odgovornosti zvalil na njeno ramo. Če ona hoče tako, bi ne mogel pomagati. Potem bi si oddahnil. No, dà!

Dvignil se je in se opotekaje prerinil med plesalci. Omahnil je iz hiše. Soparica je bila nekoliko ponehala. Od zapada je vel rahel hlad. Zdaj pa zdaj se je rahlo zganilo listje. Zvezde so bile redke, sijale so le čez polovico neba. Na zahodu jih je bila zakrila gosta, nevidna kopa oblakov, ki je počasi lezla iznad obzorja. Tam zadaj, prav na dnu, se je vžigala bliskavica. Po vrtu so letale kresnice, v travi so cvrčale kobilice.

Zajel je polne prsi zraka, ki mu je čistil pijano kri. Okoli vogala je prišla Zalka. Prestrašila se ga je, nato mu pogledala po bliže v obraz. Ko ga je spoznala, se je namerila v hišo.

»Počakaj,« se je Ivancu zapletal jezik. »Zalka, samo dve, tri ... besede ... Slivar je tako vsiljiv — no, saj veš ...«

Bil je ves zmeden, prekinil se je in ni našel besed. Hči ga je ostro premerila.

»Oče, vi ste pijani; pojdite rajši domov!«

»Preveč sem pil, to je res,« si je segel v lase; toda zdelo se mu je, da ne sme odnehati. »S Slivarjem sva govorila ... če bi vzela Pavleta ... saj te nič ne silim, toda ...«

»Le dajte mu hišo, če hočete,« ga je rezko prekinila; bilo je kazno, da je ime'a besedo že pripravljeno na jeziku. »Le dajte mu hišo, če mu je toliko do nje, jaz pa nisem na prodaj. Sramujte se!«

Ivanc se je ves zlecnil. Vraga, saj je slutil, da bo tako. A Slivar je čvokal, da se fant in dekle gledata. Nazadnje mu je bil tak odgovor celó v veliko olajšanje.

»Saj sem ti rekel, da te ne silim,« je mencial. »Če ti hočeš tako, je meni tudi prav ... še bolje ... Hudimana, preveč sem pil ...,« se je praskal po sencih.

»In če je Pavletu res kaj do mene, ali nima on jezika?« je vrglo dekle skoraj v joku in odšlo v vežo.

Ivanc je strmel za njo. Dekletu le ni bilo tako nič do Pavleta. Stal je na mestu, ni vedel, kaj naj stori, kaj naj si misli. Težko mu je bilo stopiti v izbo.

Slivar mu je porinil poln kozarec v roko. Nesel ga je k ustom, a mu je roka omahnila, vino je izteklo na tla.

»Meni je vseeno,« je blebetal, »le vi drugi se zgovorite ... Meni je vseeno za teh nekaj ur življenja ...«

Najrajši bi bil zajokal. Slivar je pobral kozarec, ki je bil zletel na tla, gledal nekaj trenutkov v soseda. Smeh mu je razširil rdečkasto brado. Ozrl se je po sinu. Stal je ob peči in se šalil z nekim dekletom. Šel je in ga sunil s komolcem mimo-grede.

»Ne vedi se ko štor!«

Pavle se je ozrl za očetom. Z očmi je poiskal Zalko, ki je stala sredi izbe, gledala nekam zmedeno, kakor ne bi vedela, kam naj bi se dala. Fanta je grizlo, da se mu je nalašč izogibala. Niti enega plesa še nista zaplesala. Vsa se je bila nekam spremenila. Premagal je grenkost in se zabil proti njej.

Zalka ga je uzrla in mu hotela pokazati hrbet. Ob očetovih besedah se je bilo nekaj težkega zadržilo v njenem srcu. Begalo jo je in jezilo. Zagrnila jo je taka sila sladkih in grenkih občutkov, da je trpela. Toda ko je zagledala, da se ji od klopi bliža Tine, se je naglo okrenila. To je bilo odločilo, Pavletu se je skoraj vrgla v naročje.

Tine je bil obstal kot ukopan, a nato je naglo zgrabil prvo dekle in se zavrtel z njim.

Slivar ni prezrl, kako je Zalka izbirala med fantoma in se oklenila Pavleta. Pija-

PAPEŽ IN KRŠČANSKI DELAVCI

Papež Janez Pavel II. je 18. t.m. sprejel voditelje Svetovne konfederacije krščanskih delavcev. Ob 100-letnici prve socialne enciklike moderne dobe jih je pozval, naj cerkveni nauk o socialnih vprašanjih ne samo preučujejo, temveč predvsem živijo. Gre za smernice, ki segajo na vsa področja družbenega življenja. Krščanski delavci naj se ne bojijo izražati svoje krščanske vere kot posamezniki in kot člani organizacij.

Sveti oče je tudi sprejel na zasebno avdienco visokega predstavnika ruske pravoslavne Cerkve. Ločeno pa je imel razgovore s tremi romunskimi škofi, ki opravljajo tradicionalni obisk »ad limina« pri osrednjih uradih katoliške Cerkve.

PAPEŽ BI RAD POROMAL V JERUZALEM

Med sprejemom mešane krščansko-muslimanske delegacije iz Jeruzalema je papež Janez Pavel II. znova izrazil željo, da bi lahko že v bližnjem poromal v Jeruzalem in ob tej priložnosti obiskal tudi Libanon.

—o—

V četrtek, 14. t.m., so v prostorih nekdanjega Malega semenišča v Gorici, kjer je zdaj sedež fakultete političnih in diplomatskih ved tržaške univerze, izročili bivšemu sovjetskemu zunanjemu ministru Ševardnadzeju častni doktorat. V tej močurni goriški stavbi se je — kot znano — med obema vojnama šolalo veliko število primorskih slovenskih fantov in se tako izognilo nevarnosti potujčevanja v tedaj samo italijanskih šolah.

VRNITEV POPAČENIH PRIIMKOV V IZVIRNO OBLIKO

Poslanska zbornica je v sredo, 13. t.m., dokončno odobrila zakon o vrnitvi poitalijančenih slovenskih priimkov v izvirno obliko. Pobudo za ta zakon sta dala senatorja KPI Spetič in Battello. Zakon je bil odobren brez sprememb in je postal veljaven z objavo v uradnem listu. Z novimi predpisi je krepko poenostavljen postopek za vrnitev poitalijančenih priimkov v prvotno slovensko obliko.

S tem v zvezi je slovenski senator Spetič izrazil zadovoljstvo ob novem, pa čeprav delnem uspehu, ki kaže, da se s poštvovalnostjo in z vztrajnostjo lahko rešijo tudi načelna vprašanja zaščite slovenske manjšine. Prav zato, je dejal senator Spetič, je nerazumljivo zavlačevanje v komisiji, ki se ukvarja z globalno zaščito, kar gre pripisati predvsem vladnim strankam. Slovenski senator je izrazil upanje, da bo zadnji uspeh spodbudil Slovence v Italiji, da se bodo odločneje zavzeli za svoje pravice.

Vprašamo pa se lahko, ali se bodo tega zakona poslužili tisti naši rojaki, ki imajo še priimke iz dučejevskih časov.

ZARES KONEC IZOLACIJE

Albanija in Združene države so uradno obnovile diplomatske odnose po prekinitvi, ki je trajala celih 51 let. Na sedežu zunanjega ministrstva v Washingtonu sta listino podpisala albanski zunanji minister Kaplani in namestnik ameriškega zunanjega ministra Seitz. Slednji je po podpisu dokumenta poudaril, da Združene države podpirajo proces gospodarskih in političnih preosnov v Albaniji. Dodal je še, da bo uradna ameriška delegacija v kratkem obiskala Tirano.

SLOVENSKE PANJSKE KONČNICE V MÜNCHNU

»V Sloveniji so čebelnjaki že iz časa več preteklih generacij pravcate male slikarske galerije pod milim nebom«. S temi besedami se začenja besedilo na elegantnem prospektu, ki opozarja javnost v bavarskem glavnem mestu Münchnu na nedavno razstavo; ki so jo svečano odprli 14. t.m. Gre za razstavo slovenskih panjskih končnic, te umetniško-etnografske posebnosti majhnega naroda sredi Evrope. Razstava, ki bo odprta do konca julija, je v bavarskem nacionalnem muzeju v Münchnu. Pripravila sta jo muzej sam in Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane, ki je poskrbel za eksponate. Strokovne tekste sta prispevala dr. Gorazd Makarovič iz Ljubljane in dr. Nina Gocherell iz Münchna. Za razstavo je vladalo veliko zanimanje. nanjo pa so opozarjali tudi na tiskovnih konferencah in s plakati, ki jih je v Münchnu okoli tisoč.

Na otvoritveno svečanost je bila povabljen flautistka Irena Grafenauer, ki je imela krajši koncert ob otvoritvi, na katero so povabili okoli 500 uglednih osebosti iz bavarskega javnega in kulturnega življenja. Uradni pozdrav iz Slovenije je prinesel minister za kulturo Andrej Capuder.

Razstava slovenskih panjskih končnic je v širšem evropskem kulturnem prostoru predstavljena že tretjič. Pred Münchnom je enaka prireditelj bila leta 1987 v Zürichu, dve leti kasneje pa na Dunaju.

—o—

Zaradi tako imenovane bele stavke carinikov se nadaljuje huda zmeda na tovornih postajališčih na meji med Italijo in Avstrijo. Pravi kaos je na Fernetičih, kjer čaka na carinjenje ogromno tovornjakov.

nost od radosti mu je udarila v glavo. Zgrabil je vdovo, ki je stala ob kamri, udaril z nogo ob pod in zaplesal. Može so se spogledali in pomežiknili, ženske so prasnile v smeh.

»Glejte norca! Kakšne lahke noge ima! Saj se ves potresa!«

»On že ve, zakaj ga razganja.«

»Če bi vedela žena, bi vstala s postelje in ga prišla lasat.«

Slivar ni slišal smeha ne besed. Če bi jih bil tudi slišal, bi se ne bil zmenil zanje. Cvetela mu je pšenica, za vse drugo mu ni bilo mar. Med plesom se je še huje razigrjal. Naj ljudje le mislijo, kar se jim zdi.

Za Mohorja se nihče ni zmenil. Na peči je stala steklenica vina, ni ga pokusil. Mohor je bil godec, Mohor je igral. Toda še vedno so mu igrali samo prsti, duša se mu ni vmešavala v melodijo. Vsaj ne zavestno. Ni opazil, če se je poskočnicam prilivalo nekaj boleznega, skoraj jokajočega. Le v nekaterih hipih je prodiralo iz njegove notranjosti in se mu znova zaklepalo v prsi.

Bil se je ves zabubil v neke nejasne misli. Iz njih so se dvigale temne predstave ko hudourni oblaki izza gora. Kdaj pa kdaj se je ves zdrznil. Pred njegovimi očmi se je čisto jasno, živo pojavila Zalkina podoba. Ne taka, kakršna je bila nekdanj. Taka, kakršno si je zamišljal v tistih trenutkih.

Harmonika je zavpila. Prsti so trepetali, pritiskali, omahovali, toda ves čas niso zgrešili niti enega gumba. Skozi hreščanje glasov je nenadoma razločno zaslišal smeh. Melodija je potišala, skoraj je utihnila. Preglaševal jo je ropot nog. Mohor je prisluhnil. Ni se smejala Zalka, smejale so se žene. Smeh je bil sit, zdrav, iz prsi in iz trebuha, precej vinski. Potišal je, da je nato zopet zrasel pod strop. Ta večer se mu je zdelo, da so vsi še tako neznatni in navadni dogodki v neki zvezi z njegovim duševnim stanjem.

Nekdo je sedel na peči, noge so mu visele na klop. Že prej ga je čutil, a se ni zmenil zanj. Pomaknil se mu je bliže, se ga dotaknil s komolcem.

»Ti si, Tine?«

»Ne, Blaž« je odgovoril oni.

»Zakaj pa se smejejo?«

»A? Slivar pleše, da kar opleta,« se mu je fant med šumom nagnil do ušesa, »žena pa mu doma stoka!«

Mohorja je zbudilo do srca. Slivar? Harmonika se mu je nategnila do konca, obstala in za trenutek utihnila. Plesalcem so se zmedle noge v taktu. Čutil je, kako so se pogledi vseh uprli vanj. Harmonika je zavekala, melodija se je uravnovesila, prsti so ga znova ubogali. Kaj mu je bilo do Slivarjevega plesa in do njegove bolne žene, do smeha ali do zgražanja? Že sama misel na Slivarja mu je blodila kri. Vedel je,

čemu se raduje. Tinetove besede so mu brnele v srcu ko nepozaben napev. Toda med čustvi tistega hipa in med čustvi, ki jih je gojil v mraku pred hišo, je zijal velik prepad. Na dnu prepada je temna voda, ki se svetlika. Kaj se godi tam spodaj? Pa saj skoraj ni mislil nase. Ali le v zvezi s Tinetom. Nekaj mračnega v globini njegovega bistva ga je spominjalo nanj. Tine! Tine! Kakor da mu tolče kri v sencih.

»Kje je Tine?«

»Pleše. Ves večer ni plesal, a zdaj pleše.«

»S katero?«

»Z Anko. Zdaj jo je izpustil...«

Postal je nemiren. Nemir mu je trepetal še v prstih. Harmonika mu je drugače pela, glasovi so bili odsekani, nič več otožni, ampak zamolklo grozeči. Hkrati plahi. Trgal se je iz občutka, ni se mogel iztrgati. Zdelo se je, da je zašel v plaz, ki ga podsiplje. Rad bi bil utekel, kamorkoli, a ni mogel prenehati z igranjem.

Slednjič se je iztrgal iz godbe, harmonika je utihnila, položil jo je na kolena. Nekaj trenutkov je sedel mirno, tiho, kakor da je neizmerno utrujen ali da prisluškuje in razmišlja.

»Ali boš igral?« se je nenadoma zdrznil.

Blaž se je potegnil v zdič in vzel harmoniko. Mohor je tipaje ob zidu odšel v vežo. Harmonika je znova zapela, preden je desegel podboje kuhinjskih vrat.

(Dalje)